

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA

**ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA
NEPROLIFERACIJU ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE (2016-2020)**

Podgorica, jun 2021. godine

SADRŽAJ:

SPISAK SKRAĆENICA:	4
REZIME	6
INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA I PRATEĆIH INDIKATORA UČINKA .	9
Operativni cilj 1.1. Jačanje zakonodavnog i administrativnog okvira kako bi se spriječilo širenje oružja za masovno uništenje	11
Operativni cilj 1.2. Jačanje saradnje između relevantnih aktera na nacionalnom nivou te poboljšanje koordinacije postojećih kapaciteta za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje	12
Operativni cilj 1.3. Učešće u međunarodnim naporima u sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje	12
Operativni cilj 1.4. Informisanje predstavnika privrede, NVO, akademske zajednice i šire zainteresovane javnosti u vezi sa obavezama koje po njih proizilaze iz domena neproliferacije oružja za masovno uništenje	12
Operativni cilj 3.1.: Unapređenje kontrolnih mjera radi sprečavanja širenja nuklearnog, hemijskog, radiološkog i biološkog oružja, te sredstava za njihovo prenošenje	13
Operativni cilj 3.2.: Odgovor u slučaju krize izazvane upotrebom OMU, sanacija štete i mjere oporavka	13
Operativni cilj 3.3.: Informisanje zainteresovane javnosti o obavezama registracije i procedurama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala	13
Operativni cilj 3.4.: Jačanje tehničkih kapaciteta u cilju modernizacije infrastrukture i efikasne kontrole na graničnim prelazima	14
Operativni cilj 3.5.: Unapređenje sistema kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene	14
Operativni cilj 4.1.: Povezivanje na regionalnom i međunarodnom nivou u cilju efikasne razmjene pomoći i informacija o upotrebi HBRN materijala i povezanih prijetnji	14

KLJUČNA DOSTIGNUĆA	15
Operativni cilj 1.1. Jačanje zakonodavnog i administrativnog okvira kako bi se spriječilo širenje oružja za masovno uništenje	15
Operativni cilj 1.2. Jačanje saradnje između relevantnih aktera na nacionalnom nivou te poboljšanje koordinacije postojećih kapaciteta za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje.....	15
Operativni cilj 1.3. Učešće u međunarodnim naporima u sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje	16
Operativni cilj 1.4. Informisanje predstavnika privrede, NVO, akademske zajednice i šire zainteresovane javnosti u vezi sa obavezama koje po njih proizilaze iz domena neproliferacije oružja za masovno uništenje	17
Operativni cilj 3.1.: Unapređenje kontrolnih mjera radi sprečavanja širenja nuklearnog, hemijskog, radiološkog i biološkog oružja, te sredstava za njihovo prenošenje.....	17
Operativni cilj 3.2.: Odgovor u slučaju krize izazvane upotrebom OMU, sanacija štete i mjere oporavka	18
Operativni cilj 3.3.: Informisanje zainteresovane javnosti o obavezama registracije i procedurama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala.....	19
Operativni cilj 3.4.: Jačanje tehničkih kapaciteta u cilju modernizacije infrastrukture i efikasne kontrole na graničnim prelazima	20
Operativni cilj 3.5.: Unapređenje sistema kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene	20
Operativni cilj 4.1.: Povezivanje na regionalnom i međunarodnom nivou u cilju efikasne razmjene pomoći i informacija o upotrebi HBRN materijala i povezanih prijetnji.....	21
TABELARNI PREGLED REALIZOVANIH MJERA I AKTIVNOSTI TOKOM 2020. GODINE	22
PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA.....	54

SPISAK SKRAĆENICA:

ANB - Agencija za nacionalnu bezbjednost

AZŽS - Agencija za zaštitu životne sredine

BTWC – Konvencija o zabrani usavršavanja, proizvodnje i stvaranja zaliha bakteriološkog (biološkog) i toksičkog oružja i o njihovom uništavanju

CETI - Centar za ekotoksikološka ispitivanja

CNS – Konvencija o nuklearnoj sigurnosti

CPPNM – Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala

CTBT – Ugovor o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih proba

CWC - Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja, te o njegovom uništenju

GICNT – Globalna inicijativa za borbu protiv nuklearnog terorizma

HBRN – Hemijsko, biološko, radiolško i nuklearno oružje

HCOC – Haši kodeks ponašanja protiv proliferacije balističkih raketa

ICSANT – Međunarodna konvencija za suzbijanje akata nuklearnog terorizma

IZJZ – Institut za javno zdravlje

ME - Ministarstvo ekonomskog razvoja

MEPPU - Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma

MJU - Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija

MNA - Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

MO - Ministarstvo odbrane

MP - Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava

MPŠV - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

MRSS - Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

MUP - Ministarstvo unutrašnjih poslova

MVP - Ministarstvo vanjskih poslova

MZ - Ministarstvo zdravlja

NPT – Ugovor o neširenju nuklearnog oružja

OMU – Oružje za masovno uništenje

PSI – Inicijativa za bezbjednost protiv proliferacije

UC - Uprava prihoda i carina
UIP – Uprava za inspekcijske poslove
UP - Uprava policije
VDT - Vrhovno državno tužilaštvo

REZIME

U skladu sa determinisanim vanjskopolitičkim prioritetima, Crna Gora je tokom godina realizacije Akcionog plana za sprovođenje Strategije za neproliferaciju oružja za masovno uništenje (OMU) potvrdila čvrstu posvećenost očuvanju međunarodnog mira i bezbjednosti, borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i proliferacije OMU. Ovo opredjeljenje je prepoznato i u crnogorskim strateškim dokumentima - Strategiji odbrane, Strategiji nacionalne bezbjednosti, Strategiji za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, Strategiji zaštite od jonizujućih zračenja, radijacionoj sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine sa Akcionim planom za period 2017-2021. godine i Strategiji za neproliferaciju OMU - čime su vanjskopolitička nastojanja prevedena u normativne akte, te operacionalizovana kroz set aktivnosti i ciljeva u određenim vremenskim okvirima.

Strateško opredjeljenje Crne Gore jeste da pruža doprinos stabilnosti i svjetskom miru iskazivanjem međunarodne solidarnosti, aktivnim učešćem u borbi protiv terorizma i proliferacije OMU, razminiranju, humanitarnim i mirovnim operacijama. Crna Gora je članica gotovo svih najvažnijih međunarodnopravnih instrumenata u domenu sprečavanja širenja OMU¹. Na toj liniji, uspostavljen je odgovarajući normativno-pravni i institucionalni okvir s ciljem da onemogući nedržavne aktere da dođu u posjed, proizvedu, transportuju ili koriste bilo koju vrstu OMU ili sredstva za njihovu isporuku. Zabranjena je svaka aktivnost koja može da doprinese proliferaciji OMU i uspostavljen sveobuhvatan i efikasan sistem kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene.

Nakon donošenja Akcionog plana za implementaciju rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1540, koja za cilj ima sprečavanje da OMU dođe u posjed nedržavnih aktera - u prvom redu terorista - za period 2014-2018. godine, u

¹ Crna Gora je članica sljedećih međunarodnih ugovora u oblasti OMU i neproliferacije: Ugovora o neširenju nuklearnog oružja (NPT), Ugovora o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih proba (CTBT), Ugovora o zabrani eksperimenata sa nuklearnim oružjem u atmosferi, kosmosu i pod vodom; Ugovora o zabrani smještanja nuklearnog i drugog oružja za masovno uništavanje na dno mora i okeana i u njihovo podzemlje, Konvencije o zabrani usavršavanja, proizvodnje i stvaranja zaliha bakteriološkog (biološkog) i toksičkog oružja i o njihovom uništavanju (BTWC), Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja, te o njegovom uništenju (CWC), Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (CPPNM) i pratećih Amandmana (ACPPNM), Konvencije o nuklearnoj sigurnosti (CNS), Međunarodne konvencije za suzbijanje akata nuklearnog terorizma (ICSANT). Crna Gora je članica i Haškog kodeksa ponašanja protiv proliferacije balističkih raketa (HCOC), Globalne inicijative za borbu protiv nuklearnog terorizma (GICNT), Inicijative za bezbjednost protiv proliferacije (PSI) i Međunarodnog partnerstva protiv nekažnjivosti za upotrebu hemijskog oružja; aplicirala je za članstvo u Vasenarskom aranžmanu o kontroli izvoza konvencionalnog naoružanja.

januaru 2015. godine formirano je Nacionalno koordinaciono tijelo za implementaciju Akcionog plana. Radom ovog tijela koordiniralo je Ministarstvo vanjskih poslova.

U maju 2016. godine usvojen je Akcioni plan za zaštitu od hemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih prijetnji i rizika (u daljem tekstu HBRN) za period 2016-2020, čime je, uz Akcioni plan za rezoluciju 1540, uspostavljen kvalitetan okvir i efikasan mehanizam za prevenciju i suzbijanje širenja OMU, kao i za odgovor na potencijalne HBRN akcidente.

U septembru 2016. godine, Vlada Crne Gore donijela je Strategiju za neproliferaciju OMU za period 2016-2020, čime je kreiran opšti okvir i definisani pravci crnogorskog djelovanja u pogledu prevencije i suzbijanja širenja OMU. Deklarisani opšti cilj Strategije je sprečavanje da Crna Gora učestvuje u širenju OMU, te je predviđeno da ovo strateško nastojanje bude ostvareno kroz adresiranje konkretnih oblasti: onemogućavanje nelegalnog razvoja, nabavke, izrade, prometa i upotrebe OMU, robe i tehnologije dvostruke namjene (1); jačanje prevencije na nacionalnom nivou i obezbjeđivanje uslova za ostvarivanje najvišeg mogućeg nivoa efikasnosti nacionalnog modela Crne Gore u sprečavanju širenja OMU (2); spremnost za brz i efikasan odgovor na moguću krizu izazvanu OMU kroz stvaranje uslova za stalno poboljšanje nacionalnog sistema sprečavanja širenja OMU (3); Pružanje daljeg aktivnog doprinosa naporima međunarodne zajednice u suzbijanju širenja OMU (4). Pomenute oblasti su operacionalizovane kroz set mjera za ostvarivanje definisanih ciljeva.

Strategijom su, takođe, prepoznati nadležni nacionalni akteri za njenu implementaciju, kao i organizacija procesa praćenja i evaluacije realizacije Strategije. Predmetni dokument je izrađen uz podršku eksperata Agencije za smanjenje rizika u oblasti odbrane iz Sjedinjenih Američkih Država, u sklopu projekta koji ova Agencija, preko Centra za bezbjednosnu saradnju u zemljama Jugoistočne Evrope realizuje za region Jugoistočne Evrope, s ciljem da podstakne države regionu da osnaže nacionalne okvire za borbu protiv širenja OMU.

Usvajanjem Strategije zaokružen je crnogorskih nacionalni okvir za ovu oblast, te su stvoreni uslovi za efikasno adresiranje potencijalne proliferacije OMU. Važno je napomenuti specifičnost crnogorskog pristupa ovom pitanju, koji je definisan konceptom od dna prema vrhu (bottom-up) u usvajanju strateških dokumenata. Naime, prvobitno su usvojeni AP za rezoluciju 1540 i HBRN AP, nakon čega je uslijedilo usvajanje Strategije. Na ovaj način, izradom i usvajanjem dva AP razrađeni su brojni detalji nacionalnog djelovanja, dok Strategija služi kao krovni dokument za sva tri akciona plana.

Akcionni plan za implementaciju Strategije, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici održanoj u junu 2017. godine, bazira se na Akcionom planu za implementaciju rezolucije SB UN 1540 i HBRN Akcionom planu.

U pripremi Akcionog plana učestvovala su sve nadležne institucije koje u svom portfoliju imaju oblasti definisane predmetnom Strategijom i Akcionim planom. Za praćenje implementacije Strategije i Akcionog plana za njeno sprovođenje, 1540 AP i HBRN AP zaduženo je Nacionalno koordinaciono tijelo za neproliferaciju OMU, koje je formirala Vlada Crne Gore u julu 2017. godine. U cilju racionalizacije nacionalne arhitekture i postizanja većeg stepena efikasnosti i efektivnosti, Nacionalno koordinaciono tijelo za neproliferaciju OMU je zamijenilo Nacionalno koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Akcionog plana za rezoluciju SB UN 1540, kao i Nacionalni tim za sprovođenje Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju (CWC). Nacionalno tijelo za neproliferaciju OMU je, osim za 1540 AP i za Konvenciju o hemijskom oružju, proširilo obim nadležnosti, te pokriva, takođe, implementaciju HBRN AP, AP za implementaciju Strategije, kao i aktivnosti i obaveze iz domena Konvencije o biološkom oružju (BWC), Ugovora o neširenju nuklearnog oružja (NPT) i druge brojne obaveze koje proizilaze iz ovog domena (Crna Gora je članica i aktivno sudjeluje u međunarodnim inicijativama za neproliferaciju OMU), a za koja ne postoje formirana tijela koja bi bila zadužena za praćenje implementacije.

U kontekstu finansijske perspektive Akcionog plana, ponajveći dio se odnosi na sredstva za centralno postrojenje za skladištenje radioaktivnog otpada u iznosu od 50.000 eura, koja se na godišnjem nivou, na predlog Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, opredjeljuju za upravljanje radioaktivnim otpadom koji se nalazi u skladištu, iskorišćenim radioaktivnim izvorima, izvorima bez vlasnika, te za nesmetano funkcionisanje i upravljanje skladištem radioaktivnog otpada. Sredstva se planiraju na osnovu detaljne predstavke i plana budžeta koji dostavlja DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja (CETI)“. Shodno potpisanom Ugovoru o korišćenju privremenog skladišta radioaktivnog otpada i Aneksu Ugovora, mjesečno su se u 2020. godini isplaćivale rate sa pozicije Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma u iznosu od 4.166,67 eura.

Ostala utrošena sredstva tokom četvorogodišnje implementacije Akcionog plana iznosili su 43.271 eura i odnosila su se na aktivnosti CETI-a, te finansijski presjek, fragmentiran na godišnjem nivou, prezentiramo u nastavku:

- 2020. godina: 7.380 eura opredijeljeno za učešće u međunarodnim međulaboratorijskim testovima (od ukupno tri međulaboratorijska testa koja su realizovana u 2020. godini, dva nisu plaćena, odnosno obezbjeđena su

besplatno, ali standard koji se koriste za njihovu realizaciju iznosili su 6.030 eura. Eurados – European Radiation dosimetry group (Whole body dosemetar intercomparison IC2020ph), navedeni međulaboratorijski test koštao je 1350e); 968 eura za reviziju Plana zaštite za CETI - obavezna četvorogodišnja revizija u cilju upravljanja Skladištem radioaktivnog otpada;

- 2019. godina: 5.850 eura opredijeljeno za učešće u međunarodnim međulaboratorijskim testovima (međulaboratorijski testovi koji su realizovani u 2019. godini dobijeni su od provajdera bez nadoknade, a standardi koji su kupljeni za realizaciju istih iznosili su 5.850 eura); 9.620 euro utrošeno je za validaciju opreme koja se koristi u date svrhe;
- 2018. godina: 5.540 eura opredijeljeno za učešće u međunarodnim međulaboratorijskim testovima (međulaboratorijski testovi koji su realizovani u 2018. godini dobijeni su od provajdera bez nadoknade, a standardi koji su kupljeni za realizaciju istih iznosili su 5.540 eura);
- 2017. godina: 5.680 eura opredijeljeno za učešće u međunarodnim međulaboratorijskim testovima (međulaboratorijski testovi koji su realizovani u 2017. godini dobijeni su od provajdera bez nadoknade, a standardi koji su kupljeni za realizaciju istih iznosili su 5680 euro); 8.233 eura utrošeno je za validaciju opreme koja se koristi u date svrhe.

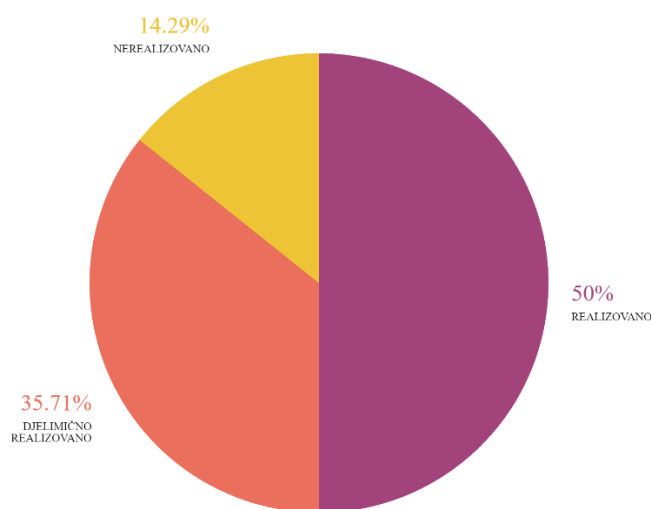
Ostale aktivnosti su finansirane od strane Evropske komisije i specijalizovanih međunarodnih organizacija – u prvom redu Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) – dok su učešće na seminarima i obukama u velikoj mjeri finansirali organizatori skupova. Takođe, realizacija velikog broja segmenata Akcionog plana podrazumijevala je redovne radne obaveze koje nisu proizvodile dodatne finansijske terete.

INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA I PRATEĆIH INDIKATORA UČINKA

Završni izvještaj o realizaciji predmetnog Akcionog plana sadrži presjek postignutih vrijednosti – strukturirano prema definisanim operativnim ciljevima – na kraju četvorogodišnje implementacije aktivnosti, te pregled postignutih rezultata za 2020. godinu, kao posljednju referentnu godinu izvještajnog perioda. Realizovane aktivnosti predstavljaju

pokazatelj i potvrdu napora nadležnih institucija na planu ostvarivanja zadatih mjera, odnosno projektovanih strateških ciljeva, kojima se teži kreiranju neophodnih preduslova za sprečavanje širenja OMU i sredstava za njihovu isporuku. Nosioци aktivnosti sadržanih u Akcionom planu su resorna ministarstva i drugi državni organi i organi uprave. Namjera je da se kroz sinhronizovan pristup i usklađeno djelovanje, te uz maksimalno učešće i angažovanost Nacionalnog koordinacionog tijela, obezbijedi što je moguće veći stepen realizacije mjera i ciljeva.

U nastavku je grafički prikaz realizacije mjera tokom 2020. godine:

Realizacija najvećeg broja mjera sadržanih u predmetnom AP zahtijeva kontinuirane procese izgradnje nacionalnih kapaciteta u ovoj oblasti. U odnosu na 2019. godinu, broj realizovanih mjera je procentualno veći, što ukazuje na stabilan trend rasta pripremljenosti nacionalnog odgovora na potencijalne prijetnje u ovom domenu. Važno je napomenuti da su stepen i dinamika realizacije predviđenih mjera tokom prethodne godine bili ograničeni usljed okolnosti koje je nametnula COVID-19 pandemija. Na toj liniji, u najvećem dijelu prethodne godine nije bilo moguće organizovati okrugle stolove, seminare, radionice, tribine i predavanja u kontekstu problematike koju tretira Akcioni

plan. Pored toga što je određeni broj aktivnosti bio odgođen zbog nemogućnosti njihove kvalitetne i pravovremene realizacije usljed niza problema u unutrašnjem i međunarodnom prometu, potrebno je, takođe, imati u vidu da je predominantni nacionalni prioritet u izvještajnom periodu bio suočavanje sa problemima i reperkusijama izazvanim pandemijom, stoga su kapaciteti državnih organa bili u velikoj mjeri usmjereni u pripremu i sprovođenje odgovora sistema na COVID-19, što je uslovalo restrukturiranje nacionalnih prioriteta i, sljedstveno, niži stepen realizacije Akcionog plana. Takođe, izmijenjene globalne okolnosti tokom prethodne godine značajno su uticale na pomjeranje fokusa djelovanja subjekata međunarodne zajednice, reflektujući se i na aktivnosti Akcionog plana, naročito u kontekstu potpisivanja sporazuma o zajedničkoj saradnji. Nadalje, gravitirale su administrativno-tehničke poteškoće koje su uticale na dodatno osnaživanje saradnje između nosioca aktivnosti na nacionalnom nivou, što je uočljivo u domenu nerealizovanog informatičkog povezivanja nadležnih institucija, te nezaključivanja i neažuriranja memoranduma o razumijevanju, standardnih operativnih procedura (SOP) i drugih odgovarajućih dokumenata. Imajući u vidu relativno mali broj definisanih operativnih ciljeva, navedeni razlozi u najvećoj mjeri obuhvataju spektar djelimično realizovanih i nerealizovanih ciljeva. U krajnjem, uvažavajući sveukupne prošlogodišnje okolnosti i potrebu rekonfiguracije prioriteta rada državnih organa, postignuti stepen realizacije predivđenih mjera je umnogome zadovoljavajući, te implicira crnogorsku čvrstu posvećenost u pogledu prevencije i suzbijanja širenja OMU, u skladu sa najvišim međunarodnim aktima i standardima koji normiraju i regulišu ovu oblast.

Operativni cilj 1.1. Jačanje zakonodavnog i administrativnog okvira kako bi se spriječilo širenje oružja za masovno uništenje

Najvažnije dostignuće na kraju sprovođenja Akcionog plana predstavljaju činjenice da je Crna Gora danas članica najrelevantnijih međunarodnih ugovora i inicijativa u domenu sprečavanja širenja OMU i njihovog dospjeća u ruke nedržavnih aktera. Takođe, upotpunjen je zakonodavni okvir kojim se zabranjuje i onemogućava pribavljanje, posjedovanje, razvijanje i upotreba OMU i sredstava za njihovu isporuku, te umnogome osnažena spremnost za nacionalni odgovor u ovom domenu. Na toj liniji, važno je istaći da kreirani crnogorski normativni okvir pruža dobar temelj za sveobuhvatno i pravovremeno adresiranje oblasti i izazova u pogledu borbe protiv širenja OMU. U cilju postizanja navedenih dostignuća, bilo je potrebno prevazići izazove u domenu savremenih znanja i primjene najboljih praksi i iskustava, što je podrazumjevalo intenzivnu razmjenu sa partnerima u zemlji i međunarodnoj zajednici.

Operativni cilj 1.2. Jačanje saradnje između relevantnih aktera na nacionalnom nivou te poboljšanje koordinacije postojećih kapaciteta za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje

Na kraju realizacije predmetnog Akcionog plana Crna Gora ima uspostavljen visok nivo koordinacije i saradnje između relevantnih aktera na nacionalnom nivou, što doprinosi dodatnom jačanju postojećih kapaciteta za suzbijanje širenja OMU. Učešćem u vježbama u kontekstu upotrebe OMU tokom godina sprovođenja Akcionog plana, nadležni organi pokazali su vrlo dobar nivo koordinacije, čime su značajno osnaženi kapaciteti sistema za suzbijanje širenja OMU i reakcije na HBRN akcidente. Određeni izazovi su ležali u cjelishodnom uključivanju svih relevantnih nacionalnih aktera, što je prevaziđeno uspostavljanjem frekventne komunikacije i koordinacije zajedničkih aktivnosti.

Operativni cilj 1.3. Učešće u međunarodnim naporima u sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje

Tokom godina sprovođenja Akcionog plana predstavnici državnih institucija su redovno učestvovali na regionalnim i međunarodnim sastancima u domenu sprečavanja širenja OMU, te je njihov doprinos bio izrazito vidljiv i pozitivno ocijenjen od strane međunarodnih partnera. Proaktivan pristup crnogorskih predstavnika predstavlja važan doprinos podizanju interne spremnosti za odgovor na predmetne izazove, te obezbjeđuje pravovremeni transfer znanja i najboljih praksi, što nam omogućuje da budemo na liniji savremenih – prevashodno tehničko-tehnoloških – trendova u pogledu borbe protiv proliferacije OMU. Izazovi sa kojima se suočavao tim za implementaciju Akcionog plana su bili predominantno finansijsko-logističke prirode u pravcu prisustvovanja relevantnim događajima u ovoj oblasti.

Operativni cilj 1.4. Informisanje predstavnika privrede, NVO, akademske zajednice i šire zainteresovane javnosti u vezi sa obavezama koje po njih proizilaze iz domena neproliferacije oružja za masovno uništenje

Tokom četvorogodišnje implementacije Akcionog plana, javnost i predstavnici privrede djelimično su informisani o obavezama koje po njih proizilaze putem održanih seminara, okruglih stolova i "Industry Outreach" programa. S obzirom na stepen realizacije ove aktivnosti, jedan od postojećih izazova predstavljalo je sveobuhvatno animiranje targetiranih grupa i njihovo involviranje u opseg aktivnosti u kontekstu neproliferacije OMU.

Operativni cilj 3.1.: Unapređenje kontrolnih mjera radi sprečavanja širenja nuklearnog, hemijskog, radiološkog i biološkog oružja, te sredstava za njihovo prenošenje

Na kraju sprovođenja Akcionog plana, može se konstatovati da smo umnogome povećali broj organizovanih specijalističkih obuka za službenike nadležnih organa bezbjednosti u cilju podizanja kapaciteta u HBRN domenu, te da smo uspostavili i efikasno održavali sistem bezbjednog upravljanja skladištima i svim drugim objektima u kojima se nalaze HBRN materijali, roba i tehnologija dvostruke namjene i druge robe koje se mogu zloupotrijebiti. Takođe, izrađen je softver za informatičko povezivanje Uprave prihoda i carina i Ministarstava ekonomskog razvoja, odbrane, unutrašnjih i vanjskih poslova kako bi carinski organ imao uvid u odbijene zahtjeve za izdavanje dozvola kontrolisane robe, uvid u izdate dozvole itd. Pored toga, izrađen je softver za informatičko povezivanje Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u pogledu pregleda stanja uvoza/izvoza robe dvostruke namjene i hemikalija, a u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronsko poslovanje. Izazovi koji su morali biti prevaziđeni su predominantno proizlazili iz korupusa razmjene tehničko-tehnoloških znanja i najboljih praksi sa domaćim i međunarodnim partnerima.

Operativni cilj 3.2.: Odgovor u slučaju krize izazvane upotrebom OMU, sanacija štete i mjere oporavka

Tokom višegodišnje realizacije Akcionog plana, oformljeni su timovi za adekvatno i pravovremeno reagovanje u slučaju upotrebe HBRN oružja, koji su, takođe, u operativnoj mjeri osposobljeni za djelovanje. Izazovi koje je bilo potrebno prevazići ležali su u tehničko-tehnološkoj osposobljenosti i transferu znanja i savremenih instrumenata za eventualno reagovanje u slučajevima krize izazvane upotrebom OMU.

Operativni cilj 3.3.: Informisanje zainteresovane javnosti o obavezama registracije i procedurama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala

Tokom prethodnog četvorogodišnjeg perioda izrađen je optimalan broj brošura i/ili sličnih publikacija sa pregledom informacija o zakonodavnom okviru i obavezama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala. Najevidentniji izazovi su proisticali iz logističko-finansijskog korpusa.

Operativni cilj 3.4.: Jačanje tehničkih kapaciteta u cilju modernizacije infrastrukture i efikasne kontrole na graničnim prelazima

Tokom godina realizacije Akcionog plana, naša strana je realizovala nabavku odgovarajuće opreme i organizovane su obuke za njenu upotrebu. Kao i u pogledu prethodnog operativnog cilja, postojeći izazovi su se ponajviše odnosili na obezbjeđivanje neophodne logističko-finansijske osnove za ispunjenje definisanog, uz potrebu za obezbjeđivanje neophodnog stepena specifičnih znanja i vještina.

Operativni cilj 3.5.: Unapređenje sistema kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene

Postignut je visok stepen usklađenosti zakonskog okvira kojim se reguliše izvoz robe dvostruke namjene sa najnovijim EU i međunarodnim standardima u oblasti kontrole robe dvostruke namjene. Izazovi su se odnosili na kontinuirano praćenje međunarodnih standarda i osposobljavanja službenika za rad u ovoj oblasti.

Operativni cilj 4.1.: Povezivanje na regionalnom i međunarodnom nivou u cilju efikasne razmjene pomoći i informacija o upotrebi HBNR materijala i povezanih prijetnji

Tokom godina sprovođenja Akcionog plana u velikoj mjeri je osnažen crnogorski doprinos regionalnim i međunarodnim naporima usmjerenim na suzbijanje širenja OMU, prevashodno kroz intenzivniju saradnju i koordinaciju sa partnerima na regionalnom i međunarodnom nivou, u cilju razmjene relevantnih informacija, iskustava i najboljih praksi. Poseban izazov za članove tima u ovom kontekstu je predstavljalo obezbjeđivanje finansijske osnove za omogućavanje učešća na svim relevantnim događajima u pogledu upotrebe HBRN materijala i povezanih prijetnji.

KLJUČNA DOSTIGNUĆA

Operativni cilj 1.1. Jačanje zakonodavnog i administrativnog okvira kako bi se spriječilo širenje oružja za masovno uništenje

Definisani indikatori učinka su bili broj potpisanih međunarodnih ugovora i inicijativa kojima je Crna Gora pristupila u domenu sprečavanja širenja OMU i sredstava za njihovu isporuku, te broj donijetih propisa kojima se dopunjuje zakonodavni okvir za zabranu i onemogućava pribavljanje, posjedovanje, razvijanje i upotreba OMU i sredstava za njihovu isporuku. Na temelju toga, izvodi se zaključak da je na kraju izvještajnog perioda Crna Gora dodatno osnažila zakonodavni i administrativni okvir u cilju sprečavanja širenja OMU, pristupivši relevantnim međunarodnim instrumentima u ovoj oblasti. Tokom 2020. godine donijet je Zakon o dopunama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, dok su izrađeni Predlog Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti i Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija. Izrađena su tri nacionalna izvještaja: Četvrti nacionalni izvještaj o implementaciji obaveza koje proističu iz Zajedničke Konvencije o sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom, Izvještaj o stanju sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori u 2019. godini i Nacionalni plan zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika (dostavljen nadležnim državnim organizima uprave i drugim institucijama na mišljenje). Takođe, dostavljena su četiri nacionalna izvještaja i izjava o nuklearnim materijalima u Crnoj Gori, te usvojena jedna uredba, 14 pravilnika i po jedan program, plan i naredba. Crna Gora je nakon četvorogodišnje implementacije Akcionog plana članica najrelevantnijih međunarodnih ugovora i inicijativa u domenu sprečavanja širenja OMU, te ima zaokružen zakonodavni okvir kojim se zabranjuje i onemogućava pribavljanje, posjedovanje, razvijanje i upotreba OMU i sredstava za njihovu isporuku. Pored toga, značajno je osnažena nacionalna spremnost na odgovor u prijetnjama koje proizilaze iz potencijalne upotrebe OMU. Predominantni izazovi su ležali u postizanju stepena savremenih znanja i primjene najboljih evropskih praksi i iskustava, što je pretpostavljalo blisku komunikaciju i saradnju sa partnerima iz različitih sfera.

Operativni cilj 1.2. Jačanje saradnje između relevantnih aktera na nacionalnom nivou te poboljšanje koordinacije postojećih kapaciteta za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje

Indikatori koji su mjerili uspješnost realizacije ovog operativnog cilja bili su broj održanih radionica, vježbi/simulacija

u cilju jačanja kapaciteta i unapređenja saradnje između nadležnih organa u domenu sprečavanja proliferacije OMU i potpisani sporazumi/memorandumi o saradnji. Uvažavajući definisane kategorije, Crna Gora na samom kraju sprovođenja Akcionog plana ima definisan visok stepen koordinacije i saradnje između nadležnih nacionalnih aktera, što, u krajnjem, pozitivno se reflektuje na uspostavljeni sistem i jačanje postojećih kapaciteta u kontekstu borbe protiv proliferacije OMU. Na toj liniji, proaktivnim djelovanjem i participacijom u vježbama za realizaciju aktivnosti u pravcu suzbijanja širenja OMU, crnogorski organi su potvrdili vrlo dobar nivo koordinacije. Nerealizacija aktivnosti u kontekstu ovog operativnog cilja tokom 2020. godine, uslovljeno i dalje aktuelnom javno-zdravstvenom krizom, ne umanjuje spremnost crnogorskih organa da u mjeri potrebnog zaštite zemlju, infrastrukturu i građane od potencijalne proliferacije OMU i HBRN akcidenata. Nadalje, izazovi koji su egzistirali tokom prethodnog perioda, a koji su uspješno prevaziđeni, proizilazili su iz cjelishodnog uključivanja svih relevantnih nacionalnih aktera koji su nosioci definisanih aktivnosti.

Operativni cilj 1.3. Učešće u međunarodnim naporima u sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje

Indikatori kojima smo mjerili realizaciju Akcionog plana bili su broj organizovanih konferencija, sastanaka, seminara na kojima su učestvovali predstavnici nadležnih resora zemlje. Na kraju četvorogodišnje implementacije definisanih aktivnosti, konstatujemo da su predstavnici nadležnih institucija redovno učestvovali na tematskim regionalnim i međunarodnim sastancima u pogledu sprečavanja širenja OMU. U tom duhu, važno je naglasiti da je učešće crnogorskih predstavnika bilo izrazito zapaženo i pozitivno okarakterisano od strane naših međunarodnih partnera. Svakako, demonstrirani pristup naših predstavnika umnogome doprinosi razvoju nacionalne spremnosti za borbu protiv proliferacije OMU i omogućio je neophodni *know-how* transfer. Tokom 2020. godine, crnogorski predstavnici su, takođe, veoma aktivno učestvovali na regionalnim i međunarodnim skupovima u cilju podizanja kapaciteta u kontekstu HBRN-a, koji su, u velikoj mjeri, prešli na online format. Na toj liniji, nosioci aktivnosti Akcionog plana participirali su u više od 40 događaja koji su tematski adresirali borbu protiv proliferacije OMU. Sa druge strane, postojeći izazovi sa kojima se Tim za implementaciju Akcionog plana suočavao odnosili su se na finansijsko-logistički aspekt, kao neophodni segment za omogućavanje participacije crnogorskih predstavnika na predmetnim događajima.

Operativni cilj 1.4. Informisanje predstavnika privrede, NVO, akademske zajednice i šire zainteresovane javnosti u vezi sa obavezama koje po njih proizilaze iz domena neproliferacije oružja za masovno uništenje

Definisani indikatori za ovaj operativni cilj bili su broj organizovanih okruglih stolova i seminara sa ciljem informisanja javnosti i industrije o obavezama koje po njih proizilaze u domenu sprečavanja širenja OMU. Na kraju realizacije Akcionog plana, možemo konstatovati da su javnost i predstavnici namjenske privrede djelimično informisani o obavezama za njihovu stranu. Instrumenti za cjelishodno informisanje targetirane grupe bili su organizacija seminara, okruglih stolova i „Industry Outreach“ programa. Tokom posljednje godine sprovođenja Akcionog plana nedovoljno je urađeno na informisanju predstavnika privrede, NVO, akademske zajednice i šire zainteresovane javnosti u pogledu aktivnosti i normativnog okvira koji se odnosi na njih u kontekstu borbe protiv proliferacije OMU. Ocjena statusa realizacije ovog operativnog cilja proizilazi iz prostora za frekventniju razmjenu sa javnošću i predstavnicima namjenskih industrija, s obzirom da u prethodnom periodu nisu bili organizovani okrugli stolovi, seminari, radionice i slični događaji, usljed objektivnih okolnosti prouzrokovanih epidemijom COVID-19, te preusmjeravanjem kapaciteta državnih organa na borbu protiv aktuelne zdravstvene krize. U pogledu izazova sa kojima smo se suočavali, jedan od izraženijih je predstavljalo sveobuhvatno animiranje ciljnih grupa i njihovo sljedstveno uključivanje u set aktivnosti koji se odnosi na sprečavanje proliferacije OMU.

Operativni cilj 3.1.: Unapređenje kontrolnih mjera radi sprečavanja širenja nuklearnog, hemijskog, radiološkog i biološkog oružja, te sredstava za njihovo prenošenje

Indikatori za predmetni operativni cilj bili su broj organizovanih specijalističkih obuka za službenike nadležnih organa bezbjednosti u cilju podizanja kapaciteta u HBRN domenu; bezbjedno upravljanje skladištima i svim drugim objektima u kojima se nalaze HBRN materijali, roba i tehnologija dvostruke namjene i druge robe koje se mogu zloupotrijebiti; informatičko povezivanje Uprave prihoda i carina i Ministarstava ekonomskog razvoja, odbrane, unutrašnjih i vanjskih poslova kako bi carinski organ imao uvid u odbijene zahtjeve za izdavanje dozvola kontrolisane robe, uvid u izdate dozvole itd.; informatičko povezivanje Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u pogledu pregleda stanja uvoza/izvoza robe dvostruke namjene i hemikalija, a u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronsko poslovanje. U finalu implementacije Akcionog plana, Crna Gora je značajno povećala broj specijalističkih obuka za službenike nadležnih bezbjednosnih organa, čime smo podigli nacionalne kapacitete u HBRN kontekstu. Takođe, uspostavljen je i efikasno

održavan sistem bezbjednog upravljanja skladištima i svim drugim objektima u kojima su HBRN materijali, roba i tehnologija dvostruke namjene i druge robe koje se, potencijalno, mogu zloupotrijebiti. Pored toga, važno je naglasti da je izrađen softver za informatičko povezivanje Uprave prihoda i carina i Ministarstava ekonomskog razvoja, odbrane, unutrašnjih i vanjskih poslova, čime carinski organ ima uvid u odbijene zahtjeve za izdavanje dozvola kontrolisane robe, uvid u izdate dozvole, itd. Nadalje, kreiran je softver za informatičko povezivanje Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u pogledu pregleda stanja uvoza/izvoza robe dvostruke namjene i hemikalija. Tokom 2020. godine, službenici nadležnih organa bezbjednosti, u cilju podizanja kapaciteta u HBRN domenu, učestvovali su na regionalnim i međunarodnim događajima za podizanje kapaciteta u ovom domenu. Realizovane aktivnosti na implementaciji nove web aplikacije Stratlink „Elektronska baza podataka o evidenciji spoljnotrgovinskog poslovanja kontrolisanom robom.“ Predviđeno je da se preko ovog sistema umreže državni organi – Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava prihoda i carina – u cilju jednostavnijeg izdavanja i praćenja dozvola za uvoz/brokering/tehničku pomoć naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene. Takođe, unaprijeđena su ekspertska znanja predstavnika nadležnih organa u HBRN domenu, te ojačane procedure i kontrolne mjere za sprečavanje širenja OMU. Predstavnici relevantnih institucija učestvovali su na 5 obuka/radionica/sastanaka. Donijeto 9 rješenja subjektima nadzora u cilju prilagođavanja uslova skladištenja opasnih hemikalija u obliku gasa, te 73 dozvola od strane Agencije za zaštitu životne sredine. Realizovano je veliki broj kontrola na radioaktivnost za uvoz/izvoz ili tranzit metala, metalnih proizvoda i sirovina, kao i građevinskih proizvoda, shodno Kontrolnoj listi i Spisku roba koje podliježu kontroli radioaktivnosti. Pivotalni izazovi sa kojima se tim za implementaciju Akcionog plana suočavao ležao je u dostizanju potrebnih tehničko-tehnoloških znanja i internalizovanje najboljih praksi u razmjeni sa relevantnim domaćim i međunarodnim subjektima.

Operativni cilj 3.2.: Odgovor u slučaju krize izazvane upotrebom OMU, sanacija štete i mjere oporavka

Definirani indikatori učinka za ovaj operativni cilj bili su broj realizovanih treninga i obuka za osposobljavanje ekipa za reagovanje u slučaju upotrebe HBRN oružja. Na kraju realizacije Akcionog plana, Crna Gora ima oformljene timove za adekvatno i pravovremeno reagovanje u potencijalnim situacijama upotrebe HBRN oružja. Važno je naglasiti da su timovi u operativnoj osposobljenosti za djelovanje. Tokom 2020. godine predstavnici nadležnih organa dodatno su osnažili kapaciteti za adekvatnu reakciju u slučaju HBRN akcidenta. Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica je dostigao potreban nivo osposobljenosti i opremljenosti za reagovanje u slučaju različitih akcidentalnih situacija

hemijskog, biološkog, radioaktivnog ili nuklearnog tipa. Započeta je jednogodišnja implementacija projekta Nacionalne procjene rizika od katastrofa Crne Gore, kojim koordiniše Ministarstvo unutrašnjih poslova i sprovodiće se do decembra 2021. godine. Pored toga, osnaženi su nacionalni tehnički kapaciteti za suočavanje sa HBRN prijetnjama, u okviru čega je rađeno na nabavci potrebne opreme. U tom kontekstu, potrebno je istaći da je započeto sa organizacijom donatorskog sastanka u saradnji sa Regionalnim sekretarijatom UN Instituta za istraživanje međuregionalnog kriminala i pravde (UNICRI), što bi trebalo da rezultira ekipiranjem nacionalnih kapaciteta u ovom domenu. Sa druge strane, broj realizovanih obuka i treninga je tokom 2020. godine bio direktno uslovljen cjelokupnom situacijom u pogledu COVID-19 epidemije i potrebe da se nacionalni kapaciteti usmjere u pravcu amelioracije negativnih posljedica krize. Takođe, liste robe dvostruke namjene se redovno usklađuju sa listama Evropske unije. Izazovi sa kojima se suočavala naša strana bili su prevashodno tehničko-tehnološke prirode, što je podrazumjevalo neophodan transfer znanja i savremenih instrumenata za suočavanje sa potencijalnom proliferacijom OMU.

Operativni cilj 3.3.: Informisanje zainteresovane javnosti o obavezama registracije i procedurama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala

Definisani indikatori bili su broj izrađenih brošura/publikacija sa pregledom informacija o zakonodavnom okviru i obavezama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala. Tokom godina sprovođenja Akcionog plana izrađen je optimalan broj brošura i sličnih publikacija, koji su sadržali pregled informacija o zakonodavnom okviru i obavezama u pogledu legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala. U 2020. godini je izrađen informativni materijal u domenu hemijske bezbjednosti i poslovanja i CLP razglednica. Takođe, na sajtu Agencije za zaštitu životne sredine objavljen je interaktivni kviz koji približava predmetne oblasti i relevantne informacije. Međutim, ocjena je da je tokom prethodne godine nedovoljno urađeno na polju organizovanja radionica, vježbi/simulacija u cilju jačanja kapaciteta i unapređenja saradnje između nadležnih organa u kontekstu sprečavanja proliferacije OMU, kao i u dijelu informisanja predstavnike privrede, NVO sektora, akademske zajednice i šire zainteresovane javnosti u pogledu obaveza koje proističu iz ove oblasti. Takođe, ograničen je broj izrađenih materijala sa pregledom informacija o zakonodavnom okviru i obavezama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala. U određenoj mjeri nedostatak značajnijih aktivnosti bio je determinisan gorepomenutim okolnostima u suočavanju sa izazovima podstaknuto COVID-19 pandemijom. Izazovi sa kojima se susretala naša strana predominantno su bili logističko-finansijske prirode, uz poteškoće u procesu

animiranja targetiranih grupa u cilju njihovog odgovarajućeg djelovanja, na liniji sa unutrašnjim normativnim okvirom i međunarodnim obavezama naše države.

Operativni cilj 3.4.: Jačanje tehničkih kapaciteta u cilju modernizacije infrastrukture i efikasne kontrole na graničnim prelazima

Definisani indikatori učinka su količina i vrsta nabavljene odgovarajuće opreme i organizovanje obuka za njenu adekvatnu upotrebu. Na kraju četvorogodišnje implementacije operativnog cilja, Crna Gora ima odgovarajuću opremu i osnaženi su tehnički kapaciteti za suočavanje sa HBRN prijetnjama. Takođe, organizovane su odgovarajuće opreme za upotrebu pribavljene opreme. Tokom 2020. godine dodatno su osnaženi nacionalni kapaciteti u ovom domenu i započeto je sa organizacijom donatorskog sastanka u saradnji sa Regionalnim sekretarijatom UN Instituta za istraživanje međuregionalnog kriminala i pravde (UNICRI), što bi trebalo da rezultira ekipiranjem nacionalnih kapaciteta u adresiranju HBRN. Predominantni izazovi su ležali u postizanju potrebne logističko-finansijske osnove za realizaciju zacrtanih ciljeva, te internalizovanje korpusa specifičnih znanja i vještina za upravljanjem novim instrumentima koji su umnogome povećali efikasnost kontrole na graničnim prelazima i podigli nacionalnu spremnost za eventualne krize u kontekstu borbe protiv proliferacije OMU.

Operativni cilj 3.5.: Unapređenje sistema kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene

Indikatori kojima smo mjerili uspješnost realizacije ovog operativnog cilja bili su usklađenost zakonskog okvira kojim se reguliše izvoz robe dvostruke namjene sa najnovijom EU legislativom i međunarodnim standardima u oblasti kontrole robe dvostruke namjene. Na kraju realizacije Akcionog plana, Crna Gora ima visok stepen usklađenosti nacionalnog normativnog okvira sa EU i međunarodnim standarima u pogledu kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene. Tokom 2020. godine liste robe dvostruke namjene u CG redovno su se usklađivale sa listama EU. Liste EU su evolutivnog karaktera i ažuriraju se na godišnjem nivou. Izazovi za nosioce aktivnosti bili su na liniji pravovremenog i sveobuhvatnog praćenja međunarodnih standarda u ovoj oblasti, te cjelishodno podizanje nacionalnih kapaciteta za adresiranje ovih aktivnosti.

Operativni cilj 4.1.: Povezivanje na regionalnom i međunarodnom nivou u cilju efikasne razmjene pomoći i informacija o upotrebi HBNR materijala i povezanih prijetnji

Indikatori kojima smo ocijenjivali realizaciju ovog operativnog cilja bili su saradnja i koordinacija na regionalnom i međunarodnom nivou u cilju efikasne razmjene informacija o prometu HBNR materijala ili pokušajima njihove zloupotrebe. Pivotalno dostignuće tokom četvrogodišnjeg sprovođenja Akcionog plana bio je sveukupni crnogorski doprinos regionalnim i međunarodnim nastojanjima u pravcu suzbijanja proliferacije OMU, što je dodatno osnažilo crnogorsku poziciju u međunarodnoj zajednici, prepoznajući nas kao državu koja je odgovaran i pouzdan činilac međunarodnih odnosa. Realizovana je intenzivna saradnja i postignut visok stepen koordinacije sa međunarodnim partnerima, što je omogućilo nesmetanu razmjenu potrebnih informacija, kao i iskustava i najboljih praksi. Crna Gora je i tokom 2020. godine potvrdila da je aktivan činilac na regionalnom i međunarodnom nivou u domenu sprečavanja širenja OMU, te su redovno razmjenjivane informacije o prometu HBNR materijala i pokušajima njihove zloupotrebe. Nezaključivanje dodatnih sporazuma o zajedničkoj saradnji bilo je determinisano karakterom međunarodnog prometa tokom 2020. godine u kontekstu prevazilaženja globalne zdravstvene krize. U pogledu izazova koji su pratili realizaciju ovog operativnog cilja, važno je potcrtati pitanje obezbjeđivanja finansijskog temelja za učešće na relevantnim događajima koji su se tematski odnosili na pitanja upotrebe HBNR materijala i srodnih prijetnji.

TABELARNI PREGLED REALIZOVANIH MJERA I AKTIVNOSTI TOKOM 2020. GODINE

STRATEŠKI CILJ I: Sprečavanje da Crna Gora učestvuje u proliferaciji oružja za masovno uništenje										
Operativni cilj 1.1.: Jačanje zakonodavnog i administrativnog okvira kako bi se spriječilo širenje oružja za masovno uništenje										
Indikatori učinka: Broj potpisanih međunarodnih ugovora i inicijativa kojima je Crna Gora pristupila u domenu sprečavanja širenja OMU i sredstava za njihovu isporuku, te broj donijetih propisa kojima se dopunjuje zakonodavni okvir za zabranu i onemogućava pribavljanje, posjedovanje, razvijanje i upotreba OMU i sredstava za njihovu isporuku.										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.1.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
1.1.1. Pristupanje relevantnim međunarodnim ugovorima	<p>Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 5. marta 2020. godine usvojila Odgovore na pitanja strana ugovornica Konvencije o nuklearnoj sigurnosti na Drugi nacionalni izvještaj o implementaciji obaveza koje proističu iz Konvencije o nuklearnoj sigurnosti. Odgovori su postavljeni na zaštićenoj internet stranici Konvencije.</p> <p>Vlada Crne Gore je 5. novembra 2020. godine usvojila Četvrti nacionalni izvještaj o implementaciji obaveza koje proističu iz Zajedničke Konvencije o sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i</p>	Svi	2017	2020	Realizovano Dodatno osnažen zakonodavni i administrativni okvir kroz ispunjavanje obaveza u pogledu relevantnih međunarodnih instrumenta u ovoj oblasti. Usvojen je jedan Zakon, izrađena dva predloga Zakona i tri nacionalna izvještaja. Takođe, dostavljena su četiri nacionalna izvještaja i izjava o nuklearnim materijalima u Crnoj Gori.	Kontinuirano	Redovna sredstva	Redovna sredstva	Redovna budžetska sredstva	Od važnosti je da se nastavi proces usklađivanja nacionalnog normativnog okvira sa međunarodnim instrumentima koji se odnose na OMU, stoga je potrebno u narednim fazama realizacije novog Akcionog plana koji će pratiti strateški dokument posvetiti prigodnu

	<p>sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom, koji je dostavljen sekretarijatu Konvencije i postavljen na zaštićenoj internet stranici ove Konvencije.</p> <p>U okviru sprovođenja Ugovora o neproliferaciji nuklearnog oružja (NPT), Sporazuma o zaštitnim mjerama, Dodatnog protokola i Protokola o malim količinama, Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju dostavljena su četiri nacionalna izvještaja i izjava o nuklearnim materijalima u Crnoj Gori (XXXI, XXXII, XXXIII i XXXIV).</p> <p>Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 16. januara 2020. godine utvrdila Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti i dostavila ga Skupštini Crne Gore na razmatranje i donošenje. Predlog Zakona je bio predložen Skupštini za usvajanje od strane Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno</p>									<p>pažnju ovim aktivnostima.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------------------------------

	<p>planiranje i nije dospio na dnevni red Zakonodavnog odbora, zbog čega je u novom sazivu Skupštine Crne Gore Predlog zakona arhiviran, te, s tim u vezi, biće ponovo razmatran od strane Vlade Crne Gore. U Predlog zakona transponovano je 11 Direktiva Savjeta EU, jedna Odluka i jedna Uredba Savjeta EU, kao i obaveze iz potvrđenih međunarodno-pravnih instrumenata i standarda Međunarodne agencije za atomsku energiju. U toku izrade Predloga zakona korišćena je podrška Evropske komisije u okviru IPA višekorisničkog projekta "Dalje jačanje nuklearnih regulatornih tijela Albanije, Sjeverne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Kosova i Crne Gore".</p>									
<p>1.1.2. Revizija postojećih i donošenje novih pravnih propisa koji se odnose na zabranu oružja za masovno uništenje</p>	<p>Usvojen Zakon o dopunama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (Sl. list CG", br. 12/2018 i 64/2020 od 2.7.2020. godine);</p> <p>Ministarstvo zdravlja je donijelo sljedeće pravne akte: - Pravilnik o bližim uslovima i načinu organizovanja i sprovođenja zdravstvenog</p>	Svi	2017	2020	<p>Realizovano</p> <p>Nacionalni legislativni okvir dodatno je osnažen donošenjem jednog Zakona, izradom dva predloga Zakona, tri nacionalna izvještaja, te usvajanjem jedne uredbe, 14</p>	Kontinuirano	968€	968€	Redovna budžetska sredstva	Nastaviti sa revizijom postojećih i donošenjem novih pravnih propisa koji će biti usklađeni sa međunarodnim zakonodavstvom i savremenim

	<p>nadzora i karantina i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za smještaj u karantin (Sl. List CG", br. 13/2020 od 12.3.2020. godine);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pravilnik o načinu prijavljivanja zaraznih bolesti, bolničkih infekcija, stanja i smrti oboljelih od ovih bolesti (Sl. list CG", br. 20/2019, 23/2020 i 41/2020 od 5.5.2020. godine); - Pravilnik o Listi zaraznih bolesti nad kojima se sprovodi epidemiološki nadzor i protiv kojih se primjenjuju mjere sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti i definicijama slučajeva zaraznih bolesti (Sl. list CG", br. 20/2019, 23/2020 i 41/2020 od 5.5.2020. godine); - Pravilnik o uslovima i načinu sprovođenja obavezne imunoprofilakse i hemioprofilakse protiv određenih zaraznih bolesti (Sl. list CG", br. 36/2020 od 23.4.2020. godine); - Program obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti na teritoriji Crne Gore za 2020. godinu (Sl. list CG", br. 36/2020 od 23.4.2020. godine) 				<p>pravilnika i po jedan program, plan i naredba.</p>					<p>trendovima koji prate pitanja OMU.</p>
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	---

<p>- Pravilnik o načinu i bližim uslovima pod kojima se vrši prevoz i sahrana lica umrlog od zarazne bolesti, iskopavanje, prevoz i sahrana umrlog lica iz jednog u drugo grobno mjesto, prevoz u inostranstvo ili iz inostranstva i tranzit preko teritorije Crne Gore (Sl. list CG", br. 45/2020 od 19.5.2020. godine);</p> <p>- Pravilnik o sanitarno-tehničkim i higijenskim uslovima, kao i uslovima za zdravstvenu ispravnost vode za rekreativne potrebe i druge vode od javnozdravstvenog interesa (Sl. list CG", br. 57/2018 i 112/2020 od 24.11.2020. godine);</p> <p>Ministarstvo rada i socijalnog staranja donijelo je Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti kancerogenim i mutagenim materijama (Sl. list CG br. 60/16, 11/17, 43/18, 20/19, 21/20);</p> <p>Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje, donijelo je sljedeće pravne akte:</p>										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>- Pravilnik o bližem načinu organizovanja i sprovođenja provjere znanja i vještina pripadnika jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica i obrascu uvjerenja o njihovom osposobljavanju i usavršavanju u oblasti zaštite i spašavanja (Sl. List CG, br. 81/20);</p> <p>- Pravilnik o osposobljavanju članova Koordinacionog i opštinskog tima za zaštitu i spašavanje (Sl. List CG, br. 81/20);</p> <p>- Naredba o zabrani prodaje i upotrebe pirotehničkih sredstava razreda II – petardi (Sl. List CG, br. 79/20).</p> <p>- Izvještaj o stanju sistema zaštitet i spašavanja u Crnoj Gori u 2019. godini.</p> <p>Takođe, Ministarstvo unutrašnjih poslova je izradilo predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija – tekst nije razmatran na skupštinskom plenumu. Pored toga, Direktorat za zaštitu i spašavanje je izradio Nacionalni plan zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika, koji je dostavljen nadležnim državnim organizima</p>										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>uprave i drugim institucijama na mišljenje.</p> <p>Na temelju Zakona o hemikalijama, podzakonska akta se u kontinuitetu mijenjaju i dopunjavaju u skladu sa izmjenama na EU nivou. Tokom 2020. godine u pravni promet su ušli sljedeći akti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uredba o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu ("Službeni list Crne Gore", br. 070/18 od 31.10.2018, 076/20 od 28.07.2020) kojom je u potpunosti prenijet Aneks XVII REACH Regulative; - Pravilnik o kriterijumima za identifikaciju supstance kao perzistentne, bioakumulativne, toksične i veoma perzistentne i bioakumulativne ("Sl list CG", br. 042/20 od 08.05.2020) kojim je u potpunosti prenijet Aneks XIII Regulative (EU) br. 1907/2006 Evropskog parlamenta i Savjeta o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju hemikalija (REACH). 										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>- Pravilnik o načinu izrade i sadržaju izvještaja o bezbjednosti hemikalije („Sl list CG“, broj 28/20) kojim je u potpunosti prenijet Aneks I Regulative (EU) br. 1907/2006 Evropskog parlamenta i Savjeta o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju hemikalija (REACH).</p> <p>- Pravilnik o listi klasifikovanih supstanci ("Sl list CG", br. 011/18, 063/20 od 30.06.2020) kojim su prenijeti svi amandmani na Anex VI CLP Regulative;</p> <p>- Pravilnik o listi opasnih hemikalija i proizvoda čiji je izvoz zabranjen ("Sl list CG", br. 071/18, 068/20 od 08.07.2020) kojim su prenijeti amandmani na Aneks V PIC Regulative</p> <p>- Pravilnik o bližem sadržaju dosijea i registra hemikalija ("Službeni list Crne Gore", br. 096/20 od 24.09.2020) kojim su prenijeti Amandmani na Aneks VI do XII REACH Regulative;</p> <p>CETI je izvršio reviziju Plana zaštite, odnosno obavezu četvorogodišnja revizija u cilju upravljanja Skladištem radioaktivnog otpada.</p>									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je usvojila Opšti krizni plan za upravljanje u slučaju kada hrana predstavlja rizik za zdravlje ljudi.									
Operativni cilj 1.2.: Jačanje saradnje između relevantnih aktera na nacionalnom nivou te poboljšanje koordinacije postojećih kapaciteta za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje										
Indikatori učinka: Broj održanih radionica, vježbi/simulacija u cilju jačanja kapaciteta i unapređenja saradnje između nadležnih organa u domenu sprečavanja proliferacije OMU i potpisani sporazumi/memorandumima o saradnji u ovom domenu.										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.2.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
1.2.1. Zaključivanje i ažuriranje memoranduma o razumijevanju, standardnih operativnih procedura (SOP) i drugih odgovarajućih dokumenata između relevantnih institucija na	/	Svi	2017	2020	Nerealizovano U izvještajnom periodu nisu realizovane radionice, vježbe/simulacije. Nije bilo potpisanih sporazuma o saradnji. U najvećoj mjeri nedostatak aktivnosti izazvan je izbijanjem globalne zdravstvene krize i sljedstvenih ramifikacija na crnogorsko društvo.	Kontinuirano	Redovna sredstva	Redovna sredstva	Redovna budžetska sredstva	Nakon usvajanja novog strateškog dokumenta za predmetnu oblast i definisanja pratećeg Akcionog plana, od izraženog značaja za podizanje nacionalnih kapaciteta biće zaključivanje i ažuriranje MoU, SOP i drugih dokumenata

nacionalnom nivou											između nadležnih institucija, stoga je neophodno adresirati ovaj segment efikasno i blagovremeno
Operativni cilj 1.3.: Učešće u međunarodnim naporima u sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje											
Indikatori učinka: Broj konferencija, sastanaka, seminara na kojim učestvovali predstavnici nadležnih resora zemlje.											
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.3.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke	
1.3.1. Učešće na međunarodnim konferencijama, radionicama i vježbama	<p>Delegacija Ministarstva vanjskih poslova je učestvovala na Generalnoj konferenciji Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA), koja je održana u Beču u septembru 2020.</p> <p>Crnogorski predstavnici učestvovali na svim sastancima Borda guvernera IAEA. Ostvarena je kontinuirana saradnja u pogledu realizacije projekata koje Crna Gora sprovodi sa IAEA kroz programe tehničke saradnje.</p>	Svi	2017	2020	<p>Realizovano</p> <p>Predstavnici resora Vlade Crne Gore aktivno su učestvovali na regionalnim i međunarodnim događajima u domenu sprečavanje širenja OMU. Takođe, službenici nadležnih organa su uzeli učešće na regionalnim i međunarodnim skupovima za podizanje kapaciteta u kontekstu HBRN-a. Takođe,</p>	Kontinuirano	7.380€	7.380€	Redovna budžetska sredstva/donatori	U predstojećim ciklusima implementacije novog strateškog okvira biće važno nastaviti sa dobrom praksom aktivnog učešća crnogorskih predstavnika na relevantnim međunarodnim skupovima, na kojima se u značajnoj	

	<p>Crna Gora je, u svojstvu posmatrača, s posebnom pažnjom pratila rad Konferencije o razoružanju. Crna Gora snažno podržava jedinstven mandat Konferencije tim prije što ista, kao jedino multilateralno tijelo sa mandatom za pregovoranje u oblasti razoružanja, ima nezamjenjivu ulogu.</p> <p>Crna Gora učestvovala na svim sastancima Pripreme komisije Ugovora o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnog testiranja (CTBTO), kao i radnim grupama Komisije.</p> <p>Predstavnici Ministarstva odbrane učestvovali su na sljedećim događajima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 19. regionalni sastanak predstavnika nadležnih organa zemalja članica Organizacije za zabranu hemijskog oružja (OPCW) - preko video linka; - 22. godišnji OPCW sastanak nacionalnih predstavnika – preko video linka; - Seminar u vezi sa Konvencijom o hemijskom oružju; <p>Predstavnici Agencije za nacionalnu bezbjednost</p>				<p>realizovane su aktivnosti na implementaciji nove web aplikacije Stratlink „Elektronska baza podataka o evidenciji spoljnotrgovinskog poslovanja kontrolisanom robom.“</p>					<p>mjeri podizao stepen spremnosti naše strane, te omogućilo da Crna Gora i dalje bude konstruktivan i proaktivan subjekat međunarodne zajednice u pogledu borbe protiv proliferacije OMU.</p>
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>učestvovali na sljedećim događajima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Konferencija Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) o sigurnosnim izazovima u Evropi – implikacije COVID-19 na regionalnu i međunarodnu bezbjednost - Vebinar IAEA o nuklearnoj bezbjednosni: implementacija vodiča o razvoju nacionalnog okvira za upravljanje odgovorom na događaje nuklearne bezbjednosti; - Nuklearna bezbjednost, uključujući I&CS; - Operativna tehnologija i fizička zaštita sistema <p>Predstavnici CETI-a su učestvovali u zajedničkim obukama, seminarima, i radionicama koje su organizovali Međunarodna agencija za atomsku energiju, Evropska komisija i druge relevantne organizacije. Radilo se o preko 5 obuka, seminara i radionica a pokriven je bio praktično cjelokupan opseg djelatnosti CETI. Takođe, učestvovali su u tri međunarodna međulaboratorijska testa.</p>									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>Službenici Uprave prihoda i carina učestvovali na sljedećim događajima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Online trening o režimu transfera hemikalija u okviru Konvencije o hemijskom oružju (CWC), u organizaciji OPCW-a; - Online regionalni trening za sprovođenje kontrole strateškom robom za carinske administracije država Zapadnog Balkana, u organizaciji Svjetske carinske organizacije; - Online kurs za istrage o finansiranju suzbijanja širenja oružja za masovno unuštenje, u organizaciji Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC); - Online kurs o sajber bezbjednosti povezan sa finansijskim istragama u borbi protiv proliferacije, u organizaciji Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC); - Online radionica o strateškoj trgovini i kontroli izvoza (UNODS-WCO); - Regionalni trening za Balkan – Program za sprovođenje kontrole trgovine strateškom robom (SPEC) <p>Službenici Agencije za zaštitu životne sredine učestvovali su na online</p>										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>radionicama i seminarima u organizacije IAEA. Takođe, u saradnji sa predstavnicima MUP-a, Direktorata za zaštitu i spašavanje, održavana je redovna komunikacija sa IAEA, posredstvom USIE (Unified System for Information Exchange in Incidents and Emergencies). Službenici MUP-a Direktorata za zaštitu i spašavanje učestvovali su na online sastancima i simulacionim vježbama održanim u okviru višekorisničkog IPA projekta Evropske komisije JRODOS „EuropeAid/140203/DH/SE R/MULTI - Jačanje kapaciteta zemalja zapadnog Balkana za pripremu i odgovor u slučaju radioloških i nuklearnih vanrednih situacija, tehnička pomoć za donosiocje odluka“ dana 7. maja „kick of meeting“, 17. septembra učešće na webinar progress meeting-sastanku o aktivnostima postignutim od 7. maja od početka implementacije projekta. Dana 7. oktobra i 28. oktobra webinar o prilagođavanju JRODOS platforme u zemljama Zapadnog Balkana, i na online simulacionim</p>										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>vježbama dana 30. oktobra, 13. novembra i 27. novembra (JRODOS exercises MODEL chain).</p> <p>Inicijalnim virtuelnim sastankom, održanim 7. maja 2020. godine, započeta je implementacija višekorisničkog IPA projekta Evropske komisije JRODOS „EuropeAid/140203/DH/SE R/MULTI - Jačanje kapaciteta zemalja zapadnog Balkana za pripremu i odgovor u slučaju radioloških i nuklearnih vanrednih situacija, tehnička pomoć za donosiocce odluka“. Osim Crne Gore, korisnici ovog projekta su: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Sjeverna Makedonija i Srbija. Implementaciona agencija je Konzorcijum kojim predsjedava ENCO iz Austrije, a korisnici projekta su predstavnici nadležnih institucija država Zapadnog Balkana za oblast zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti. U ime Crne Gore učestvuju predstavnici: Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Zavoda za</p>										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>hidrometeorologiju i seizmologiju, Agencije za zaštitu životne sredine sredine i D.O.O. „CETI“ – Podgorica. Cilj projekta je uspostavljanje sistema za procjenu rizika posredstvom JRODOS platforme, koja će pomoći Crnoj Gori da prati stanje i donosi odluke u slučaju radiološke ili nuklearne hitne vanredne situacije.</p> <p>Predstavnica Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma učestvovala je na sastancima kako slijedi: 17. sastanak Komiteta Međunarodne agencije za atomsku energiju za ocjenu standarda iz oblasti nuklearne bezbjednosti održan je 16. i 17. juna 2020. godine.</p> <p>Virtuelni posebni sastanak Komiteta Međunarodne agencije za atomsku energiju za ocjenu standarda iz oblasti nuklearne bezbjednosti čija je tema bila usmjerena na diskusiju o osnovnim publikacijama iz ove oblasti (NSS 13, NSS 14 i NSS 15), održan je 25. juna 2020. godine.</p>									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>Deseti sastanak Komiteta Međunarodne agencije za atomsku energiju za ocjenu standarda za pripravnost i djelovanje u hitnim situacijama (EPRReSC) održan je 15. jula 2020. godine.</p> <p>Virtuelni sastanak o Konvenciji o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala i Amandmana na Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala održan je 30. jula 2020. godine.</p> <p>Virtuelni Organizacioni sastanak za pripremu Sedmog redovnog sastanka strana ugovornica Zajedničke konvencije o sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom održan je od 28. septembra do 2. oktobra 2020. godine.</p> <p>Virtuelni sastanak kontakt tačaka za Integrisani plan podrške za oblast nuklearne bezbjednosti (INSSP), na kojem je učešće uzelo preko 100 predstavnika država članica Međunarodne agencije za atomsku energiju, održan je 6. i 7. oktobra 2020. godine.</p>										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>Virtuelna obuka nacionalnih koordinatora za korišćenje informacionog sistema radijacione sigurnosti – platforma RASIMS 2. održana je u peruodu od 23. do 27. novembra 2020. godine. Popunjenost platforme predstavlja uslov za buduću tehničku saradnju Crne Gore sa IAEA.</p> <p>Tehnički sastanak nacionalnih kontakt osoba strana ugovornica Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala i Amandmana na Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala održan je 3. i 4. decembra 2020. godine.</p> <p>Virtuelni sastanak Pripremnog odbora za pripremu Konferencije strana ugovornica Amandmana na Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala koja će se održati 2021. godine, održan je od 7. do 11. decembra 2020. godine.</p> <p>Virtuelni sastanak u organizaciji Međunarodne agencije za atomsku energiju o Primjeni zakona iz oblasti nuklearne sigurnosti i bezbjednosti</p>									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	(Nuklearno pravo - Nuclear Law in Practice), održan je 15. decembra 2020. godine.									
Operativni cilj 1.4.: Informisanje predstavnika privrede, NVO, akademske zajednice i šire zainteresovane javnosti u vezi sa obavezama koje po njih proizilaze iz domena neproliferacije oružja za masovno uništenje										
Indikatori učinka: Broj organizovanih okruglih stolova i seminara sa ciljem informisanja javnosti i industrije o obavezama koje po njih proizilaze u domenu sprečavanja širenja OMU.										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.4.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
1.4.1. Okrugli stolovi, seminari, radionice, tribine, predavanja, publikacije	U dijelu osposobljavanja i unapređenja kapaciteta predstavnica Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma učestvovala je na virtualnim sastancima i radionicama iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti u organizaciji Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA). Radionice su održane u okviru projekata koje finansiraju Međunarodna agencija za atomsku energiju i Evropska komisija: RER0046 „Nacionalni pravni okviri u evropskim državama članicama“; RER9155 „Poboljšanje regulatorne i metodološke infrastrukture potrebne za osiguranje	Svi	2017	2020	Djelimično realizovano Ocjena statusa realizacije ovog operativnog cilja proizilazi iz prostora za frekventniju razmjenu sa javnošću i predstavnicima namjenskih industrija, s obzirom da u prethodnom periodu nisu bili organizovani okrugli stolovi, seminari, radionice i slični događaji, usljed objektivnih okolnosti prouzrokovanih epidemijom COVID-19, te preusmjerenjem kapaciteta državnih	Kontinuirano, na liniji izmijenjenih međunarodnih normi i procedura u ovom domenu	Redovna sredstva/donatori	Redovna sredstva/donatori	Redovna budžetska sredstva/donatori	Neophodno je dodatno raditi na organizovanju pažljivo organizovanih događaja sa ciljem pravovremenog i cjelishodnog informisanja javnosti i industrija o obavezama u kontekstu sprečavanja širenja OMU, kako bi se uspostavila dobra osnova za integralni i inkluzivni društveni odgovor na

	<p>zaštite od zračenja u industriji radioaktivnih materijala koji se javljaju u prirodi"; RER9154 „Jačanje implementacije integrisanih programa za sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom"; INT9186 "Održiva kontrola upravljanja radioaktivnim izvorima "od kolijevke do groba"- Faza II; IPA projekat EuropeAid/140203/DH/SER /MULT "Jačanje kapaciteta zemalja zapadnog Balkana za pripremu i odgovor u slučaju radioloških i nuklearnih vanrednih situacija, tehnička pomoć za donosiocje odluka".</p> <p>Dana 9.VI 2020. održan je 13. sastanak Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalni razvoj - oblast Nuklearna sigurnost i zaštita od zračenja (pregovaračko poglavlje 15 – Energetika). Evropska komisija je notirala predlog Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma da se podrži Crna Gora u rješavanju pitanja upravljanja radioaktivnim materijalom na posjedu A.D. „13 Jul Plantaže“ i uputila predstavnike Ministarstva da se za rješavanje ovog</p>				organa na borbu protiv aktuelne zdravstvene krize.					potencijalne prijetnje koje proizilaze iz ove oblasti.
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	pitanje obrate Nacionalnom koordinatoru instrumenta za pretprijetnju podršku (NIPAC). Osim toga, naglašena je potreba slanja podataka u određenim formatima od strane Agencije za zaštitu životne sredine, koristeći platformu EURDEP.									
Operativni cilj 3.1.: Unapređenje kontrolnih mjera radi sprečavanja širenja nuklearnog, hemijskog, radiološkog i biološkog oružja, te sredstava za njihovo prenošenje										
Indikatori učinka: Broj organizovanih specijalističkih obuka za službenike nadležnih organa bezbjednosti u cilju podizanja kapaciteta u HBRN domenu; bezbjedno upravljanje skladištima i svim drugim objektima u kojima se nalaze HBRN materijali, roba i tehnologija dvostruke namjene i druge robe koje se mogu zloupotrijebiti; informatičko povezivanje Uprave prihoda i carina i Ministarstava ekonomskog razvoja, odbrane, unutrašnjih i vanjskih poslova kako bi carinski organ imao uvid u odbijene zahtjeve za izdavanje dozvola kontrolisane robe, uvid u izdate dozvole itd.; informatičko povezivanje Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u pogledu pregleda stanja uvoza/izvoza robe dvostruke namjene i hemikalija, a u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronsko poslovanje.										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.1.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
3.1.1. Organizovanje specijalističkih (HBRN) obuka za službenike nadležnih organa bezbjednosti u cilju unapređenja znanja u ovoj oblasti i	Predstavnici Ministarstva odbrane učestvovali na Kursu o istragama finansiranja širenja OMU u organizaciji Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) – preko video linka Predstavnici Agencije za nacionalnu bezbjednost učestvovali na sljedećim događajima u okviru Globalne inicijative za borbu protiv nuklearnog terorizma (GINCT):	Svi	2017	2020	Realizovano Predstavnici nadležnih organa bezbjednosti, učestvovali su na regionalnim i međunarodnim događajima za podizanje kapaciteta u HBRN domenu, gdje su značajno unaprijeđena ekspertna znanja i vještine crnogorskih državnih službenika.	Kontinuirano	Redovna sredstva/ donatori	Redovna sredstva/ donatori	Redovna budžetska sredstva/ donatori	U cilju dodatne izgradnje nacionalne strukture za odgovor na potencijalne prijetnje koje proizilaze iz proliferacije OMU, neophodno je nastaviti organizovanje specijalističkih obuka službenika

<p>razmjene najbolje prakse uvoznim/izvoznim kontrolama</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Koordinacija odgovora na krađu radiološkog izvora; - Razvijanje pripremljenosti javnog komuniciranja u odgovoru na R/N terorizam; - Upravljanje i održavanje opreme za ručno rukovanje koja se koristi za arhitekturu detekcije nuklearne bezbjednosti; - Najbolje prakse za koordinaciju forenzike sa sprovođenjem zakona 									<p>organa bezbjednosti, kako bi naša strana ostala na liniji savremenih tehničko-tehnoloških znanja i trendova koje prate ovu oblast.</p>
<p>3.1.2. Bezbjedno upravljanje skladištima i svim drugim objektima u kojima se nalaze HBRN materijali, roba i tehnologija dvostruke namjene i druge robe koje se mogu zloupotrijebiti</p>	<p>U Crnoj Gori postoji centralno postrojenje za skladištenje radioaktivnog otpada. Vlada Crne Gore, odnosno, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je vlasnik ovog skladišta, a istim od 13. VI 2012. upravlja D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica, na osnovu izdate dozvole od strane Agencije za zaštitu životne sredine. Radi se o skladištu koje je za dugoročno upravljanje radioaktivnim otpadom. Na godišnjem nivou, finansijska sredstva koja se na predlog Ministarstva iz budžeta Crne Gore opredjeljuju za upravljanje radioaktivnim otpadom, koji se nalazi u skladištu, iskorišćenih radioaktivnih izvora, izvora</p>	<p>MO, MUP, MORT, MPRR, ME, UIP, AZŽS, CETI</p>	<p>2017</p>	<p>2020</p>	<p>Realizovano</p> <p>Dodatno osnažene procedure i kontrolne mjere za sprečavanje širenja OMU. Donijeto 9 rješenja subjektima nadzora u cilju prilagođavanja uslova skladištenja opasnih hemikalija u obliku gasa, te 73 dozvola od strane Agencije za zaštitu životne sredine. Realizovano je veliki broj kontrola na radioaktivnost za uvoz/izvoz ili tranzit metala, metalnih proizvoda i sirovina, kao i građevinskih proizvoda, shodno Kontrolnoj listi i Spisku roba koje</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>50.000€</p>	<p>50.000€</p>	<p>Redovna budžetska sredstva/donatori</p>	<p>Od najveće važnosti za bezbjednost i sigurnost građana i kritične infrastrukture je da se nastavi sa efikasnim, bezbjednim upravljanjem skladištima i drugim objektima u kojima se nalaze HBRN materijali. Na toj liniji, neophodno je u narednom periodu ovom pitanju posvetiti posebnu pažnju i fokus</p>

	<p>bez vlasnika, i za nesmetano funkcionisanje i upravljanje skladištem radioaktivnog otpada kreću se u iznosu od 50.000 eura. Sredstva se planiraju na osnovu detaljne predstavke i plana budžeta koji dostavlja DOO CETI. Shodno potpisanom Ugovoru o korišćenju privremenog skladišta radioaktivnog otpada i Aneksu Ugovora mjesečno su se u 2020. godini isplaćivale rate sa pozicije Ministarstva u iznosu od 4.166,67 €.</p> <p>U cilju bezbjednog upravljanja Skladištem radioaktivnog otpada Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica izradio je 2014. godine Plan Zaštite za CETI kao obavezno štićenog objekta koji se reviduje i ažurira svakih 4 godine. Proces revidovanja i ažuriranja navedenog Plana je urađen 2018. godine.</p> <p>Pored ekološke inspekcije i inspekcija Međunarodne agencije za atomsku energiju svojim redovnim inspekcijama vrši kontrolu nuklearnih materijala i njihovih lokacija na osnovu</p>				<p>podliježu kontroli radioaktivnosti.</p>					<p>rada nadležnih organa.</p>
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------------

<p>dostavljenih izvjava i potvrđenih međunarodnih ugovora i protokola. Usljed COVID-19 pandemije inspekcija nuklearnih materijala koja je planirana bila da se održi u decembru 2020. godine je odložena i biće realizovana u narednom periodu.</p> <p>Shodno odredbama člana 45 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16) radi otkrivanja i sprečavanja nedozvoljenog prometa radioaktivnog i nuklearnog materijala preko granice Crne Gore, na graničnim prelazima postavljaju se monitori jonizujućeg zračenja, a stručno tehničku pomoć pruža Agencija za zaštitu životne sredine. Kako Crna Gora još uvijek nema uspostavljene portal monitore, koje će pokušati da obezbijedi u saradnji sa dostupnim donatorima, do njihovog postavljanja kontrola radioaktivnosti na različite robe, a posebno na otpadni metal, vrši se ručno od strane ovlašćenih stručnih lica D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ i A.D. „Institut za</p>										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>crnu metalurgiju“. U periodu 1.10.2017-31.7.2020, ukupno sprovedeno 182.080 kontrola na radioaktivnost za uvoz/izvoz ili tranzit metala, metalnih proizvoda i sirovina, kao i građevinskih proizvoda (90.146 izvršenih od strane D.O.O. “Centar za ekotoksikološka ispitivanja” i 91.934 od strane Instituta za crnu metalurgiju AD Nikšić), shodno Kontrolnoj listi i Spisku roba koje podliježu kontroli radioaktivnosti.</p> <p>Ekološka inspekcija je tokom 2020. godine donijela devet (9) rješenja subjektima nadzora u cilju prilagođavanja uslova skladištenja opasnih hemikalija u obliku gasa u skladu sa članom 38, stav 3 Zakona o hemikalijama i Pravilnikom o bližim uslovima za skladištenje i mjerama za bezbjedno čuvanje, odnosno upotrebu opasnih hemikalija.</p> <p>Agencija za zaštitu životne sredine, u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti i Zakonom o prevozu opasnih materija, te</p>										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>pozitivnim podzakonskim aktima, izdala je sljedeće dozvole:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 17 dozvola za obavljanje radijacione djelatnosti – korišćenje izvora jonizujućeg zračenja; - 41 dozvola za promet (uvoz, izvoz, tranzit) izvora jonizujućeg zračenja i rezervnih djelova; - 15 dozvola za prevod radioaktivnog materijala. 									
<p>3.1.3. Informatičko povezivanje Uprave prihoda i carina, i Ministarstva ekonomskog razvoja, odbrane, unutrašnjih i vanjskih poslova kako bi carinski organ imao uvid u odbijene zahtjeve za izdavanje dozvola kontrolisane robe, uvid u izdate dozvole itd., a u skladu sa propisima kojima se</p>	<p>Službenici Uprave prihoda i carina učestvovali na više sastanaka i obuka, u organizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja i estonske kompanije SpinTek, po pitanju implementacije nove web aplikacije Stratlink „Elektronska baza podataka o evidenciji spoljnotrgovinskog poslovanja kontrolisanom robom.“ Predviđeno je da se preko ovog sistema umreže državni organi – Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava carna – u cilju jednostavnijeg izdavanja i praćenja dozvola za uvoz/brokering/tehničku pomoć naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke</p>	<p>MJU, ME, MO, MUP, MEPP, MPŠV, MVP, UP, UC, ANB, AZŽS</p>	<p>2017</p>	<p>2020</p>	<p>Djelimično realizovano</p> <p>Realizovane aktivnosti na implementaciji nove web aplikacije Stratlink „Elektronska baza podataka o evidenciji spoljnotrgovinskog poslovanja kontrolisanom robom“, u cilju jednostavnijeg izdavanja i praćenja dozvola za uvoz/brokering/tehničku pomoć naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namijene.</p>	<p>Rok definisati novim strateškim okvirom</p>	<p>Redovna sredstva/donatori</p>	<p>Redovna sredstva/donatori</p>	<p>Redovna budžetska sredstva/donatori</p>	<p>Centralna preporuka u pogledu ovog operativnog cilja je nastavak rada u pravcu finalizacije informatičkog povezivanja nadležnih organa, kako bi nacionalne strukture imale cjelishodniji pregled i uvid u aktivnosti i obaveze svih strana.</p>

uređuje elektronsko poslovanje	namjene. Takođe, aplikacija će privrednim subjektima u Crnoj Gori obezbijediti veću transparentnost u procesu obrađivanja podnijetih zahtjeva, te bržeg i efikasnijeg apliciranja za iste.									
3.1.4. Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma sa Ministarstvom za ekonomski razvoj i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u pogledu pregleda stanja uvoza/izvoza robe dvostruke namjene i hemikalija, a u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronsko poslovanje	Još uvijek nije izvršeno informatičko povezivanje nadležnih institucija, na način kako je to bilo planirano, te je u ovom dijelu potrebno dodatno angažovanje i posvećenost u akcionom planu budućeg strateškog okvira.	MJU ME MOD MUP MORTMEPP U MPRRMPŠV MVP UP UC ANB AZŽS	2017	2020	Nerealizovano Nedovoljno urađeno na realizaciji ovog operativnog cilja. Pored sveukupne okolnosti koja ja pratila 2020. godinu i zdravstvenu krizu, razlozi leže u nedovoljnoj tehničkoj osposobljenosti i logističkoj bazi za realizaciju aktivnosti.	Rok definisati novim strateškim okvirom	Redovna sredstva/donatori	Redovna sredstva/donatori	Redovna budžetska sredstva/donatori	Uspostaviti strukturu za planiranje aktivnosti i realizaciju ovog operativnog cilja, što će umnogome uticati na efikasno postupanje nadležnih crnogorskih organa.
Operativni cilj 3.2.: Odgovor u slučaju krize izazvane upotrebom OMU, sanacija štete i mjere oporavka										
Indikatori učinka: Broj realizovanih treninga i obuka za osposobljavanje ekipa za reagovanje u slučaju upotrebe HBRN oružja.										

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.2.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
3.2.1. Osposobljavanje ekipa za reagovanje u slučaju upotrebe HBRN oružja	<p>Realizacija Nacionalne procjene rizika od katastrofa Crne Gore, projekat EU kojim će rukovoditi Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direktorat za zaštitu i spašavanje, započeta je 15. decembra 2020. godine. Realizacija projekta će trajati do 15. decembra 2021. godine, te će se tokom tog perioda izvršiti procjena rizika među kojima su tehničko-tehnološke-hemijske nesreće, radijaciono nuklearne nesreće, epidemije, epizootije, epifitije, požari, zemljotresi, poplave, kritične infrastrukture i drugo.</p> <p>D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ - Podgorica je dostigao potreban nivo da može da kaže da posjeduje ekipe osposobljene i opremljene za reagovanje u slučaju različitih akcidentalnih situacija hemijskog, biološkog, radioaktivnog ili nuklearnog tipa.</p>	MUP (Direktorat za zaštitu i spašavanje), UP (Forenzički centar), MO, MZ, MEPP, MPŠV, AZŽS, IZJZ, UIP, CETI	2017	2020	<p>Djelimično realizovano</p> <p>Tokom 2020. godine dodatno osnaženi kapaciteti za adekvatnu reakciju u slučaju HBRN akcidenta. Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica je dostigao potreban nivo osposobljenosti i opremljenosti za reagovanje u slučaju različitih akcidentalnih situacija hemijskog, biološkog, radioaktivnog ili nuklearnog tipa. Započeta je jednogodišnja implementacija projekta Nacionalne procjene rizika od katastrofa Crne Gore. Broj realizovanih obuka i treninga je tokom izvještajnog perioda je bio direktno uslovljen cjelokupnom</p>	Rok definisati novim strateškim okvirom	Redovna sredstva/donatori	Redovna sredstva/donatori	Redovna budžetska sredstva/donatori	Tokom planiranja budućih aktivnosti u okviru novog strateškog dokumenta, potrebno je ufaktorirati značaj nastavka organizovanja treninga i obuka u pravcu osposobljavanja svih nadležnih ekipa za reagovanje tokom potencijalnih prijetnji u slučaju upotrebe HBRN oružja.

	U septembru 2020. godine održan osnovni HBRNO kurs za jedinice VCG u okviru snaga za brzo reagovanje				situacijom u pogledu COVID-19 epidemije i potrebe da se nacionalni kapaciteti usmjere u pravcu amelioracije negativnih posljedica krize.					
Operativni cilj 3.3.: Informisanje zainteresovane javnosti o obavezama registracije i procedurama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala										
Indikatori učinka: Broj izrađenih brošura/publikacija sa pregledom informacija o zakonodavnom okviru i obavezama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala.										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.3.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
3.3.1. Izrada pravnika/brošura sa pregledom informacija o zakonodavnom okviru i obavezama	Tokom 2020. na web stranici Agencije za zaštitu životne sredine objavljeni su sljedeći informativni materijali: - Hemijska bezbjednost i vaše poslovanje https://epa.org.me/wp-content/uploads/2020/06/sme_leaflet_new_ME_COR.pdf - CLP razglednica https://epa.org.me/wp-content/uploads/2020/06/CLP-CARD_EN_2019_ME_DTP_COR-2.pdf - CLP kviz https://epa.org.me/help-desk/	ME, MUP, MO, MEPPU, MPŠVRR, UC, AZŽS u saradnji sa ostalim institucijama	2017	2020	Djelimično realizovano Izrađen informativni materijal u domenu hemijske bezbjednosti i poslovanja i CLP razglednica. Takođe, na sajtu Agencije za zaštitu životne sredine objavljen je interaktivni kviz. Međutim, sveukupno je ograničen broj izrađenih materijala sa pregledom informacija o zakonodavnom	Rok definisati novim strateškim okvirom	Redovna sredstva/donatori	Redovna sredstva/donatori	Redovna budžetska sredstva/donatori	Uvažavajući značaj pravilnog komuniciranja sa javnošću javnih politika, u okviru budućeg strateškog okvira potrebno je posvetiti dodatnu pažnju dobro planiranoj i osmišljenoj komunikacionog strategiji.

					okviru i obavezama u slučaju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala. U predominantnoj mjeri nedostatak značajnijih aktivnosti bio je determinisan prethodno pomenutim okolnostima u suočavanju sa izazovima COVID-19 epidemije.					
Operativni cilj 3.4.: Jačanje tehničkih kapaciteta u cilju modernizacije infrastrukture i efikasne kontrole na graničnim prelazima										
Indikatori učinka: Količina i vrsta nabavljene odgovarajuće opreme i organizovanje obuka za njenu adekvatnu upotrebu.										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.4.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije 	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
3.4.1. Nabavka odgovarajuće opreme i organizovanje obuka za njenu adekvatnu upotrebu	Ministarstvo odbrane tokom izvještajnog perioda nabavilo sljedeću opremu: - Zaštitna maska M3 – 150 kom; - Zaštitna maska M4 – 200 kom; - Filter za ZM M3 - 100 kom; - Lični pribor za dekontaminaciju LPD M3 – 200kom; - Zaštitna izolujuća odijela DRAGER – 3 kom; - Materije za dekontaminaciju na bazi	MUP/UP, MO, MNA, MEPPU, UC	2017	2020	Realizovano Osnaženi su tehnički kapaciteti za suočavanje sa HBRN prijetnjama. Tokom 2020. godine rađeno je na nabavci potrebne opreme, te započeto sa organizacijom donatorskog sastanka u saradnji sa Regionalnim sekretarijatom UN	Kontinuirano	Redovna sredstva/donatori	Redovna sredstva/donatori	Redovna budžetska sredstva/donatori	Od izrazite važnosti je kontinuirana aktivnost u pravcu nabavke potrebne opreme, kako bi crnogorski kapaciteti bili u potpunosti ekipirani, na liniji sa najsavremenijim tehničkim

	<p>natrijum hipohlorita, alkohola i benzalkonijum hlorida koje se troše prilikom preduzimanja mjera za suzbijanje i sprečavanje prenošenja virusne infekcije COVID-19, prilikom dezinfekcije.</p> <p>Tokom 2020. godine započeto sa pripremom donatorskog sastanka u saradnji sa Regionalnim sekretarijatom UN Instituta za istraživanje međuregionalnog kriminala i pravde (UNICRI), u okviru kojeg je planirano da se nabave instrumenti i oprema za korisnike programa iz oblasti HBRN.</p> <p>Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je od IAEA, u vidu donacija, dobila aparat za screening metodu za mjerenje radioaktivnosti u hrani. Aparat je stavljen u funkciju i koristi se u Luci Bar prilikom provjere pošiljki hrane koje se uvoze u zemlju.</p>				<p>Instituta za istraživanje međuregionalnog kriminala i pravde (UNICRI), što bi trebalo da rezultira ekipiranjem nacionalnih kapaciteta u adresiranju HBRN.</p>					<p>dostignućima i znanjima u ovoj oblasti.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Operativni cilj 3.5.: Unapređenje sistema kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene										
Indikatori učinka: Usklađenost zakonskog okvira kojim se reguliše izvoz robe dvostruke namjene sa najnovijom EU legislativom i međunarodnim standardnima u oblasti kontrole robe dvostruke namjene.										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.5.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
3.5.1. Usklađivanje liste robe dvostruke namjene u Crnoj Gori sa listom EU u oblasti kontrole robe dvostruke namjene	Lista robe dvostruke namjene usklađena sa listom EU u ovoj oblasti.	ME	2017	2020	Realizovano Liste robe dvostruke namjene u CG redovno su usklađivane sa EU.	Kontinuirano	Redovna sredstva/donatori	Redovna sredstva/donatori	Redovna budžetska sredstva/donatori	Nastaviti sa dobrom praksom usklađivanja lista robe dvostruke namjene sa listom EU.
Operativni cilj 4.1.: Povezivanje na regionalnom i međunarodnom nivou u cilju efikasne razmjene pomoći i informacija o upotrebi HBNR materijala i povezanih prijetnji										
Indikatori učinka: Primjeri saradnje i koordinacije na regionalnom i međunarodnom nivou u cilju efikasne razmjene informacija o prometu HBNR materijala ili pokušajima njihove zloupotrebe.										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.1.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke
4.1.1. Potpisivanje sporazuma o zajedničkoj saradnji	Donijeta Odluka o objavljivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Bugarske o saradnji u slučaju katastrofa (Sl. CG –	Svi	2017	2020	Djelimično realizovano Crna Gora je tokom 2020. godine potvrdila da je	Kontinuirano	Nisu potrebna budžetska sredstva	Nisu potrebna budžetska sredstva	Nisu potrebna budžetska sredstva	U cilju daljeg povezivanja na regionalnom i međunarodnom nivou,

	međunarodni odgovori – br. 7/20).				aktivan činilac na regionalnom i međunarodnom nivou u domenu sprečavanja širenja OMU, te redovno razmjenjuje informacije o prometu HBNR materijala i pokušajima njihove zloupotrebi. Nezaključivanje dodatnih sporazuma o zajedničkoj saradnji bilo je determinisano karakterom međunarodnog prometa tokom 2020. godine u kontekstu prevazilaženja globalne zdravstvene krize.					potrebno je raditi na potpisivanju dodatnih sporazuma o saradnji sa subjektima međunarodne zajednice, kako bismo, zajedno sa partnerima, bili u boljoj poziciji da odgovorimo na transnacionalne prijetnje koje proizilaze iz proliferacije OMU.
--	-----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Tokom sprovođenja novog Akcionog plana koji će operacionalizovati novouspostavljeni strateški okvir za borbu protiv proliferaciju OMU, čije se usvajanje očekuje u 2021. godini, potrebno je s posebnim fokusom adresirati sljedeće preporuke u cilju podizanja nacionalnih kapaciteta za suočavanje sa proliferacijom OMU:

- Donošenje novih i dopune i izmjene postojećih propisa kojima se reguliše materija koja se odnosi na bezbjednost genetskog materijala i biološke agense, u skladu sa relevantnim međunarodnim propisima i standardima, kao i sa novim direktivama EU, te izrada i usvajanje procjene rizika od katastrofa i plana zaštite i spašavanja od tehničko-tehnoloških i drugih rizika. Takođe, od važnosti je usvojiti Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija;
- S posebnom pažnjom pristupiti zaključivanju i ažuriranju memoranduma o razumijevanju, standardnih operativnih procedura (SOP) i drugih odgovarajućih dokumenata između relevantnih institucija na nacionalnom nivou;
- Predstavnici državnih institucija redovno učestvuju na regionalnim i međunarodnim sastancima u domenu sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje. Na toj liniji, potrebno je opredijeliti budžetska sredstva za obezbjeđivanje učešća na relevantnim međunarodnim i regionalnim skupovima u cilju dodatnog unapređenja znanja i vještina u ovoj oblasti, te omogućavanja predstavljanja Crne Gore na relevantnim forumima na kojima se adresiraju pitanju OMU i prezentuju dobre prakse i nacionalna iskušenja u domenu sprečavanja proliferacije OMU;
- Potrebno je realizovati obuke radi razmjene iskustva i najboljih praksi o uvoznim-izvoznim kontrolama;
- Neophodno uspostavljanje i kontinuirano održavanje odgovarajućeg sistema fizičke zaštite HBRN i srodnih materijala. Na toj liniji, od važnosti je dodatno raditi na osposobljavaju ekpa za reagovanje u slučaju upotrebe HBRN oružja;
- Dodatno unaprijediti tehničke kapacitete u cilju modernizacije infrastrukture i efikasne kontrole na graničnim prelazima nabavkom odgovarajuće opreme i organizovane obuke za njenu adekvatnu upotrebu. U tom kontekstu, potrebno je kontinuirano raditi na modernizaciji opreme i instrumenata za ekipiranje nacionalnih kapaciteta za reagovanje;
- Finalizovati aktivnosti na informatičkom povezivanju nadležnih institucija – u prvom redu Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma sa Ministarstvom za ekonomski razvoj i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – u pogledu pregleda stanja uvoza/izvoza robe dvostruke namjene i hemikalija, u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronsko poslovanje;
- Ispitati mogućnost potpisivanja sporazuma o regionalnoj i međunarodnoj saradnji u domenu razmjene informacija i iskustava, te najboljih praksi u sprečavanju proliferacije OMU;

- U kontekstu javnog komuniciranja važnih pitanja iz ove oblasti, potrebno je intenzivirati aktivnosti na organizaciji događaja – okrugli stolovi, konferencije, seminari – u cilju koherentnog i preciznog informisanja javnosti i namjenske industrije o obavezama koje proističu iz aktivnosti na sprečavanju proliferacije OMU. Takođe, potrebno je pristupiti izradi materijala u vidu brošura i publikacija koje će sadržati pregled informacija o zakonodavnom okviru i obavezama po pitanju legalne proizvodnje, skladištenja, transporta i upotrebe HBRN materijala.